

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 303/2023-38

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátskou kanceláriou Škubla & Partneri s. r. o., Digital park II, Einsteinova 25, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ Mgr. Martin Škubla, proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 4 Co 270/2019-1063-1063 z 18. decembra 2019 a proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 Cdo 203/2021 z 23. novembra 2022 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a**.
2. Návrhu na odklad vykonateľnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 15. marca 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) napadnutým rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) a napadnutým uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označenými v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a priznať jej náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Sťažovateľka zároveň navrhuje odklad vykonateľnosti napadnutého rozsudku krajského súdu.

3. Z ústavnej sťažnosti a pripojených príloh vyplýva, že žalobou doručенou Okresnému súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) 10. októbra 2012 sa sťažovateľka (žalobkyňa) podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“) domáhala proti Slovenskej republike zastúpenej Ministerstvom dopravy Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) náhrady škody v sume 10 000 000 eur s prísl. a v sume 1 639 849,91 eur s prísl. Škoda jej mala byť spôsobená nesprávnym úradným postupom, konkrétne zbytočnými priet'ahmi v konaní vedenom stavebným úradom mestskej časti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „stavebný úrad“) pod sp. zn. SU 2011/09/14145/4985A/aa/Krv, ktoré trvalo od 23. októbra 2009 (keď sťažovateľka podala návrh na vydanie územného rozhodnutia o umiestnení stavby – [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „projekt“) do 28. februára 2011, keď stavebný úrad vydal rozhodnutie, ktorým návrh zamietol, keďže umiestnením stavby na pozemkoch by nebolo dodržané ochranné pásmo existujúceho pohrebiska ([REDAKOVANÉ] zriadené zákonom č. 131/2010 Z. z. o pohrebníctve v znení neskorších predpisov (ďalej len „nový zákon o pohrebníctve“), ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2011.

3.1. Kľúčovou námietkou sťažovateľky v konaní o náhradu škoda bola skutočnosť, že v čase podania návrhu na vydanie územného rozhodnutia bol platný a účinný zákon č. 470/2005 Z. z. o pohrebníctva a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „starý zákon o pohrebníctve“), podľa ktorého ochranné pásmo v okolí tohto pohrebiska nejestvovalo. Ak by stavebný úrad postupoval v súlade s právnymi predpismi, vydal by rozhodnutie o umiestnení stavby najneskôr 23. novembra 2009, teda pred účinnosťou nového zákona o pohrebníctve, a teda pred vznikom obmedzenia spočívajúceho v existencii ochranného pásma. Sťažovateľka by mala následne dostatočný čas na získanie stavebného povolenia (do 31. decembra 2010) a mohla by začať uskutočňovať stavbu. Sedemnášťmesačnou nečinnosťou stavebného úradu a s tým spojeným prijatím nového zákona o pohrebníctve došlo podľa sťažovateľky k zmareniu projektu a vzniku škody.

3.2. Okresný súd rozsudkom zo 7. júna 2016 žalobu zamietol a sťažovateľke uložil povinnosť zaplatiť žalovanému trovy konania vo výške 285 784,10 eur, keďže dospel k záveru, že aj keby nebol stavebný úrad v územnom konaní nečinný a rozhodol by v zákonných lehotách, nebolo možné v ochrannom pásme pohrebiska umiestňovať stavby už v čase podania návrhu, za účinnosti starého zákona o pohrebníctve, keďže ani úprava v ustanovení jeho § 16 ods. 8 nepovoľovala umiestňovať budovy v ochrannom pásme a prechodné ustanovenie § 33 ods. 4 starého zákona o pohrebníctve malo zabezpečiť ochranu už existujúcich budov umiestnených v ochrannom pásme existujúcich pohrebísk. Sťažovateľka tak podľa okresného súdu neuniesla dôkazné bremeno o preukázaní príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom stavebného úradu a spôsobenou škodou, teda nepreukázala, že ak by stavebný úrad nebol nečinný, bolo by jej návrhu vyhovené. Zároveň konštatoval, že vydaním územného rozhodnutia sa stavba ešte nerealizuje a sťažovateľka by mohla začať realizovať stavbu až na základe právoplatného stavebného povolenia.

4. Proti rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, v ktorom argumentovala 1) nesprávnym výkladom a aplikáciou starého zákona o pohrebníctve, keďže ochranné pásmo sa mali zriaďovať iba pre novozriadené pohrebiská, 2) nesprávnym právnym posúdením príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom a vznikom škody, 3) neúčelnosťou trov právneho

zastúpenia žalovaného (štátu zastúpeného ministerstvom), ktorý disponuje vlastným právnym oddelením s odkazom na II. ÚS 78/03, 4.) nedostatočným odôvodnením rozsudku, keďže okresný súd sa nevysporiadal s viacerými rozhodujúcimi skutočnosťami (dôvodová správa k starému zákonu o pohrebníctve, dôkazy o existencii príčinnej súvislosti).

5. Krajský súd rozsudkom č. k. 4 Co 82/2017-790 z 29. novembra 2017 napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil a žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Na základe dovolania sťažovateľky najvyšší súd uznesením č. k. 1 Cdo 23/2019 z 25. septembra 2019 rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, keďže identifikoval porušenie procesného práva sťažovateľky v dôsledku nesprávneho postupu krajského súdu v odvolacom konaní, ktorý sťažovateľku neupovedomil o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku elektronickou formou. Uznesenie najvyššieho súdu nadobudlo právoplatnosť 22. októbra 2019.

6. Po vrátení veci krajský súd 11. decembra 2019 oznámil sťažovateľke, že 18. decembra 2019 sa bude konať verejné vyhlásenie rozsudku. Sťažovateľka zaslala krajskému súdu vyjadrenie vo veci samej zo 16. decembra 2019. Krajský súd po odstránení nedostatku, ktorý spočíval v procesnom postupe pri verejnom vyhlásení rozsudku, napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok okresného súdu a žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Podľa krajského súdu nebola splnená podmienka príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom stavebného úradu a uvádzanou škodou. Nemožno vychádzať zo skutočnosti, že by bolo žiadosti sťažovateľky o vydanie územného rozhodnutia vyhovené, a, navyše, ani vydaním právoplatného územného rozhodnutia sa stavba ešte nerealizuje, čo možno až na základe právoplatného stavebného povolenia, takže nemožno vyvodzovať bezprostrednú príčinnú súvislosť medzi nečinnosťou stavebného úradu a škodou vzniknutou v dôsledku nerealizovania projektu. Doplnil, že sa nestotožňuje ani s výkladom starého a nového zákona o pohrebníctve prezentovaným sťažovateľkou. Podľa krajského súdu z § 33 ods. 4 starého zákona o pohrebníctve nemožno vyvodit' neexistenciu ochranného pásma, len výnimku pre nedodržanie šírky 50 m pre pohrebiská už existujúce pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona. Poukázal na rozhodnutie Krajského stavebného úradu v Bratislave predložené sťažovateľkou, z ktorého vyplýva, že do 31. decembra 2010 boli dané podmienky na vydanie územného rozhodnutia aj v ochrannom pásme pohrebiska, keďže bolo zriadené pred nadobudnutím účinnosti starého zákona o pohrebníctve, z ktorého sťažovateľka nesprávne vyvodila, že na pozemkoch ochranné pásmo neexistovalo. Zo sťažovateľkou predloženého oznámenia Regionálneho úradu verejného zdravotníctva zo 6. mája 2008 vyplýva, že uvedená lokalita spadá do ochranného pásma cintorína podľa § 16 ods. 8 starého zákona o pohrebníctve, a v doplnkovom oznámení z 24. júna 2008 akceptoval ochranné pásmo cintorína v rozsahu 20 m. K prípadnej vedomosti sťažovateľky o existencii ochranného pásma odkázal na výpoveď svedkyne [REDAKOVANÉ] a vyjadrenie sťažovateľky k vyjadreniu žalovaného k jej odvolaniu, podľa ktorého sa s názormi (o prípadnej existencii ochranného pásma už od 1. novembra 2005) stretla aj počas prípravy projektu, ale tieto vychádzali len z neznalosti ustanovení starého zákona o pohrebníctve a ihneď pominuli. Z uvedeného krajský súd vyvodil, že sťažovateľka si mohla byť vedomá toho, že realizáciou projektu ide do podnikateľského rizika. Vo vzťahu k námietke týkajúcej sa priznania náhrady trov žalovanému, s ktorou a nestotožnil, odkázal krajský súd na uznesenie najvyššieho súdu č. k. 4 MCdo 16/2014 z 29. septembra 2015,

č. k. 6 Cdo 93/2012 z 19. júla 2012 a uznesenie Ústavného súdu Českej republiky č. k. II. ÚS 2257/08 zo 7. júla 2009.

7. Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 420 písm. f) CSP z dôvodu, že 1) krajský súd odignoroval existenciu jej vyjadrenia zo 16. decembra 2019 a nevysporiadal sa so zásadnou argumentáciou v ňom obsiahnutou; 2) odignoroval existenciu ustálenej rozhodovacej praxe, na ktorú odkazovala a s ktorou je rozsudok v rozpore, poukázala najmä na záver ústavného súdu, že na pozemkoch sťažovateľky v čase doručenia návrhu na vydanie územného rozhodnutia stavebného úradu do 31. decembra 2010 neexistovalo akékoľvek ochranné pásmo pohrebiska (II. ÚS 566/2017); 3) nevysporiadal sa s argumentom, že šírka ochranného pásma sa podľa starého zákona o pohrebníctve počítala od stredu pohrebiska. Starý zákon o pohrebníctve bližšie neupravoval, od akého bodu sa počíta ochranné pásmo pohrebiska. Krajský súd bol povinný vykladať starý zákon o pohrebníctve (verejnoprávnu normu) ústavno-konformne na základe zásady *in dubio pro liberate*; 4) arbitrárnosti a prekvapivosti rozsudku, keďže krajský súd neexistenciu právneho základu nároku založil na úplne iných záveroch (realizovať stavbu by sťažovateľka mohla až na základe právoplatného stavebného povolenia) ako okresný súd (aj keby stavebný úrad nebol nečinný, nemohol vydať sťažovateľkou požadované územné rozhodnutie kvôli existencii ochranného pásma aj za účinnosti starého zákona o pohrebníctve). Krajský súd nebral do úvahy, že nebyť nesprávneho úradného postupu, sťažovateľka by s ohľadom na pravidelný beh vecí potrebné povolenie (stavebné, pozn.) získala. Zároveň namietala, že záver krajského súdu o inej šírke ochranného pásma (inej než 50 m) bol úplnou novotou v konaní netvrdenou sporovými stranami ani neposudzovanou okresným súdom; 5) krajský súd mal rozsudok okresného súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

7.1. Prípustnosť dovolania vyvodzovala aj z § 421 ods. 1 písm. a) CSP tvrdiac, že rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, pri ktorom sa krajský súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Sťažovateľka považuje za správny taký výklad § 16 ods. 8 v spojení s § 33 ods. 4 starého zákona o pohrebníctve, podľa ktorého v okolí pohrebiska ■■■■■ neexistovalo akékoľvek ochranné pásmo, keďže bolo zriadené v roku 1912, teda pred účinnosťou starého zákona o pohrebníctve, ktorý vyplýva aj z nálezu ústavného súdu č. k. II. ÚS 566/2017-38 z 20. decembra 2017. Opačný záver krajského súdu je v rozpore s týmto nálezom, rozhodovacia prax ústavného súdu pritom možno považovať za ustálenú rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Zároveň poukázala aj na iné rozhodnutia okresných súdov a krajských súdov.

8. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie odmietol v časti, v ktorej sťažovateľka vyvodzovala jeho prípustnosť z § 420 písm. f) CSP, ako neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP a v časti, v ktorej prípustnosť vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. a) CSP, dovolanie odmietol podľa § 447 písm. f) CSP, keďže dovolacie dôvody neboli vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

II.

Argumentácia sťažovateľky

9. Sťažovateľka v časti ústavnej sťažnosti smerujúcej proti napadnutému rozsudku krajského súdu namieta:

- a) krajský súd sa nevysporiadal s existenciou jej vyjadrenia zo 16. decembra 2019, v ktorom poukázala na tri rozhodnutia vydané v inej jej právnej veci, z ktorých vyplýva záver, že v čase doručenia návrhu na vydanie územného rozhodnutia stavebnému úradu až do 31. decembra 2010 neexistovalo ochranné pásmo pohrebiska, a na ďalšie dve rozhodnutia v obdobnej právnej veci a nevysporiadal sa so zásadnou argumentáciou sťažovateľky obsiahnutou vo vyjadrení, čím porušil princíp rovnosti strán a zaťažil rozsudok vadou nedostatočného odôvodnenia a nepreskúmateľnosti. Na ustálenú rozhodovaciu prax pritom poukázal už v priebehu dovolacieho konania vo vyjadrení z 28. novembra 2018. Medzi zrušením prvého rozsudku krajského súdu najvyšším súdom a oznámením o verejnom vyhlásení druhého rozsudku krajského súdu mala sťažovateľka krátku lehotu na prípadnú reakciu;
- b) v tejto súvislosti sa krajský súd nevysporiadal ani s existenciou ustálenej rozhodovacej praxe, na ktorú sťažovateľka odkazovala (nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 566/2017-38 z 20. decembra 2017 a ďalšie rozhodnutia všeobecných súdov);
- c) okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 254/2013 vydal 14. apríla 2022 rozsudok, v ktorom konštatoval, že na pozemkoch sťažovateľky vzniklo ochranné pásmo pohrebiska až 1. januára 2011. Rozsudok krajského súdu je tak v rozpore so šiestimi rozhodnutiami iných súdov;
- d) odôvodnenie prvého zrušeného rozsudku krajského súdu a druhého napadnutého rozsudku krajského súdu je v podstate totožné;
- e) krajskému súdu vyčíta arbitrárne právne posúdenie spočívajúce v závere, že na pozemkoch sťažovateľky došlo k zriadeniu ochranného pásma už na základe starého zákona o pohrebníctve (aplikáciu § 33 ods. 4 starého zákona o pohrebníctve), keďže podľa jej názoru na základe starého zákona o pohrebníctve v okolí pohrebiska [REDAKOVANÉ] zriadeného v roku 1912 neexistovalo ochranné pásmo. Ochranné pásmo pohrebiska zasahuje do pozemkov sťažovateľky až od účinnosti nového zákona o pohrebníctve 1. januára 2011. Krajskému súdu vyčíta odklon od ustálenej rozhodovacej praxe – nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 566/2017-38 z 20. decembra 2017, ako aj od ostatných piatich rozhodnutí. Zároveň poukazuje na dôvodovú správu k starému zákonu o pohrebníctve a ďalšie dokumenty predložené v napadnutom konaní, z ktorých podľa jej názoru vyplýva rovnaký záver;
- f) krajský súd sa nevysporiadal s argumentom sťažovateľky, že šírka ochranného pásma sa počíta od stredu pohrebiska, keďže starý zákon o pohrebníctve neobsahoval úpravu, od akého bodu sa má šírka 50 m počítať. Starý zákon o pohrebníctve predstavuje verejnoprávnu normu, pri jeho aplikácii je potrebné uplatniť zásadu ústavne konformného výkladu, konkrétne zásady *in dubio pro libertate* a vykladať ho spôsobom čo najmenej zasahujúcim do práv súkromných osôb. V tejto súvislosti namieta, že krajský súd sa nezaoberal umiestnením pozemkov sťažovateľky a ich vzdialenosťou od predmetného pohrebiska, nevykonal dokazovanie a jeho záver o existencii ochranného pásma je preto svojvoľný;
- g) krajský súd v rozpore so zákazom vydávania prekvapivých rozhodnutí založil svoje právne posúdenie (záver o neexistencii príčinnej súvislosti medzi nezákonným postupom stavebného úradu a vznikom škody) na iných právnych záveroch ako okresný súd, pričom zároveň opomenul skutočnosť, že pri tomto právnom posúdení by sťažovateľka mala nárok minimálne na náhradu skutočných, zbytočne vynaložených nákladov súvisiacich bezprostredne s územným konaním. Sťažovateľka namieta, že v tejto súvislosti krajský súd odignoroval súvisiacu súdnu prax týkajúcu sa „pravidelného behu vecí“. S ohľadom na pravidelný beh vecí by potrebné stavebné povolenie

získala. Krajský súd okrem toho konštatoval existenciu ochranného pásma podľa starého zákona o pohrebníctve na pozemkoch sťažovateľky, avšak v inej šírke ako 50 m, čo sťažovateľka považuje za novotu netvrdenú stranami sporu ani neposudzovanú okresným súdom. Krajský súd mal uviesť, v akej šírke ochranné pásmo bolo a či zasahovalo do pozemkov sťažovateľky;

h) odôvodnenie vo vzťahu k jej argumentácii, že žalovaný (štát) nemá nárok na náhradu trov právneho zastúpenia, keďže disponuje vlastným odborným aparátom (II. ÚS 78/03, judikatúra Ústavného súdu Českej republiky), považuje za nedostatočné a svojvoľné. Sťažovateľka upozorňuje, že v čase podania dovolania vtedajšia prax najvyššieho súdu neumožňovala napádať výrok odvolacieho súdu o trovách konania (R 73/2018), k zmene došlo až v roku 2021;

i) krajský súd mal rozsudok okresného súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

10. V časti ústavnej sťažnosti smerujúcej proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu, ktoré považuje za nedostatočne odôvodnené a arbitrárne, sťažovateľka argumentuje:

a) najvyšší súd sa vôbec nevysporiadal s jej tvrdením o prekvapivosti rozsudku, keďže krajský súd založil právne posúdenie na iných právnych záveroch ako okresný súd, ani o jej argumentoch o potrebe prihliadať pri posudzovaní ušlého zisku na pravidelný beh vecí;

b) sťažovateľka považuje za arbitrárny záver najvyššieho súdu, že otázka šírky ochranného pásma je skutkovou otázkou, keďže predmetná otázka sa týka aplikácie ustanovení starého a nového zákona o pohrebníctve. V tejto súvislosti odkazuje na nález Ústavného súdu Českej republiky č. k. II. ÚS 664/19, v zmysle ktorého pri rozlišovaní právnych a skutkových námietok je potrebné v prípade pochybností postupovať v prospech dovolateľa;

c) že krajský súd na otázke ochranného pásma nezaložil svoje rozhodnutie, keďže celé súdne konanie sa týkalo otázok existencie ochranného pásma;

d) že nález ústavného súdu nepredstavuje ustálenú rozhodovaciu prax najvyššieho súdu;

e) že sťažovateľka neoznačila ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, ktorá je nad rámec zákonných požiadaviek a najvyšší súd by ňou aj tak nebol viazaný (III. ÚS 76/2021, IV. ÚS 157/2022);

f) a že krajský súd nebol povinný prihliadať na jej vyjadrenie zo 16. decembra 2019. Sťažovateľka rovnakú argumentáciu uplatnila už v priebehu dovolacieho konania (28. novembra 2018) a medzi zrušením prvého rozsudku krajského súdu najvyšším súdom a oznámením o verejnom vyhlásení druhého rozsudku uplynuli len dva mesiace, počas ktorých nemala dostatočný priestor reagovať. Navyše, ňou odkazovanú súdnu prax mal najvyšší súd poznať.

11. Svoj návrh na odklad vykonateľnosti rozsudku krajského súdu odôvodnila sťažovateľka právoplatnosťou výroku okresného súdu o jej povinnosti zaplatiť žalovanému náhradu trov konania vo výške 285 784,10 eur, na podklade ktorého začala v januári 2022 proti nej exekúcia, ktorá je v podstate likvidačná.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

12. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu nedostatočne odôvodnenými a arbitrárnymi

napadnutými rozhodnutiami krajského súdu a najvyššieho súdu v konaní o náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. spôsobenej nesprávnym úradným postupom (prieťahmi v konaní) stavebného úradu, ktorý mal za následok zmarenie realizácie projektu [REDAKOVANÉ]

III.1. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým rozsudkom krajského súdu:

13. Ústavný súd konštatuje, že v danej veci je dvojmesačná lehota na podanie ústavnej sťažnosti proti napadnutému rozsudku krajského súdu vyplývajúca z § 124 zákona o ústavnom súde vzhľadom na dátum doručenia písomného vyhotovenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu právnomu zástupcovi sťažovateľky (16. januára 2023) zachovaná.

14. V čl. 127 ods. 1 ústavy je zakotvený princíp subsidiarity („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“), ktorý znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať ústavnou sťažnosťou iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom.

15. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, ktorých porušenie namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 1 a 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) (I. ÚS 17/2023).

16. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka proti rozsudku krajského súdu, podala dovolanie z dôvodov podľa § 420 písm. f), ako aj § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Dovolacie argumenty sa rovnako ako odôvodnenie ústavnej sťažnosti týkali nedostatočného odôvodnenia z dôvodu nevysporiadania sa s podstatnými argumentmi a nesprávneho právneho posúdenia vzniku ochranného pásma podľa starého zákona o pohrebníctve (porovnaj bod 7 a bod 9 tohto uznesenia).

17. Sťažovateľka tak proti napadnutému rozsudku krajského súdu podala mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie, v ktorom uviedla obsahovo rovnaké námietky ako v ústavnej sťažnosti. Ústavný súd konštatuje, že nemá na opätovné posúdenie jej totožných argumentov právomoc (porov. napr. I. ÚS 17/2023, I. ÚS 546/2022), pretože už boli predmetom posúdenia v dovolacom konaní, ktoré sťažovateľka iniciovala a ktoré najvyšší súd zavŕšil vydaním napadnutého uznesenia. Bližšie výsledky ústavného prieskumu uznesenia najvyššieho súdu uvádza ústavný súd v ďalšej časti tohto uznesenia.

18. Vzhľadom na to, že je úlohou nielen ústavného súdu, ale aj všeobecných súdov poskytovať ochranu základným právam, ústavný súd v duchu zásady sebaobmedzenia s ohľadom na princíp subsidiarity (porov. II. ÚS 34/2022, IV. ÚS 98/2022, I. ÚS 68/2022) odmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

19. Z obsahu sťažnostných námietok ďalej vyplýva, že sťažovateľka ústavnou sťažnosťou (nad rámec podaného dovolania) vytýka krajskému súdu nedostatočné a svojvoľné odôvodnenie

vo vzťahu k jej argumentácii, že žalovaný (štát) nemá nárok na náhradu trov právneho zastúpenia, keďže disponuje vlastným odborným aparátom. Podľa sťažovateľky v čase podania dovolania vtedajšia prax najvyššieho súdu neumožňovala napádať výrok odvolacieho súdu o trovách konania (R 73/2018), k zmene došlo až v roku 2021.

20. Z pohľadu ústavného súdu treba konštatovať, že je síce pravdou, že proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie, avšak námietku nedostatočného a svojvoľného odôvodnenia vo vzťahu k argumentácii, že žalovaný nemá nárok na náhradu trov právneho zastúpenia, v ňom neuplatnila. Vo svojich dôsledkoch to znamená, že hoci z formálneho hľadiska vyčerpala mimoriadny opravný prostriedok, ktorý jej zákon na ochranu jej označených práv účinne poskytoval a na ktorého použitie bola oprávnená v zmysle Civilného sporového poriadku, z materiálneho hľadiska vlastne tento opravný prostriedok nevyužila, pretože v podanom dovolaní sa teraz namietaného porušenia práv nedovoľovala. Sťažovateľka tvrdila, že k uplatneniu námietky nedošlo z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

21. Sťažovateľka správne odkazuje na uznesenie najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 73/2018, ktorého závery boli potvrdené aj v rozhodovacej praxi ústavného súdu (I. ÚS 204/2017, I. ÚS 334/2017, I. ÚS 456/2017, II. ÚS 420/2017). Na druhej strane v uznesení č. k. 2 Cdo 97/2017 z 31. mája 2018 najvyšší súd dospel k záveru, že dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP je nielen prípustné, ale tiež dôvodné, a z uvedeného dôvodu zrušil rozsudok odvolacieho súdu vo výroku o trovách odvolacieho konania (o nároku na náhradu trov odvolacieho konania, pozn.) a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie.

22. Ústavný súd následne v uznesení č. k. I. ÚS 275/2018 z 15. augusta 2018, publikovanom v Zbierke nálezov a uznesení pod č. 74/2018 vyslovil, že rozhodnutie odvolacieho súdu je v otázke nároku na náhradu trov konania rozhodnutím konečným (ktorým sa konanie v tejto otázke nároku končí), a teda ho možno považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodu zmätočnosti. Tento názor bol nasledovaný aj najvyšším súdom (2 Cdo 89/2020, 4 Cdo 155/2020, 4 Cdo 70/2020) a následne odsúhlasený aj veľkým senátom najvyššieho súdu (1 VObdo 2/2021).

23. Sťažovateľka podala dovolanie proti rozsudku krajského súdu 21. marca 2020. Ústavný súd prihliadol na ustanovenie § 48 ods. 3 veta prvá CSP, podľa ktorého je právny názor veľkého senátu pre senáty najvyššieho súdu záväzný. Uvedené však nevyklučuje postup podľa druhej vety tohto ustanovenia, ak sa senát najvyššieho súdu pri svojom rozhodovaní chce odchýliť od právneho názoru vyjadreného v rozhodnutí veľkého senátu, postúpi vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu. V čase právoplatnosti vyššie citovaných rozhodnutí ústavného ako aj najvyššieho súdu o prípustnosti dovolania proti výroku o náhrade trov konania, tak sťažovateľka podľa ústavného súdu práve s odkazom na druhú vetu § 48 ods. 3 CSP mohla uplatniť predmetnú argumentáciu už v podanom dovolaní. Preto neprichádzal do úvahy prípadný postup ústavného súdu podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Neuplatnenie tejto námietky v skoršom štádiu pred najvyšším súdom ústavný súd viedlo k záveru o nemožnosti zaoberať sa ňou, a preto ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej proti rozsudku krajského súdu odmietol aj pre neprípustnosť v zmysle § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

24. Nad rámec uvedeného ústavný súd odkazuje na bod 59 až 63 napadnutého rozsudku krajského súdu, v ktorom výslovne reagoval na sťažovateľkinu argumentáciu a svoj právny záver podporil aj odkazom na judikatúru najvyššieho súdu a Ústavného súdu Českej republiky.

25. Na uznesenie najvyššieho súdu č. k. 6 (správne má byť 7, pozn.) Cdo 93/2012 z 9. júla 2012, na ktoré odkazuje krajský súd v bode 62 napadnutého rozsudku, pritom odkázal už aj ústavný súd v náleze č. k. IV. ÚS 84/2014 z 23. mája 2014. Právny názor najvyššieho súdu, že akceptácia o neúčelnosti trov konania (právneho zastúpenia) v týchto prípadoch by v konečnom dôsledku znamenala, že účastník konania, ktorý zamestnáva osoby s právnickým vzdelaním alebo sám má právnické vzdelanie, musí znášať aj trovy právneho zastúpenia sám, pričom takýto výklad je v rozpore nielen s § 25 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, ale aj v rozpore s ústavným princípom rovnosti občianskeho súdneho konania, považoval ústavný súd za ústavne konformný, zabezpečujúci plnohodnotnú realizáciu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu. Ústavný súd doplnil, že zo žiadnych ustanovení ústavy ani Občianskeho súdneho poriadku nemožno vyvodiť záver, že by účastníkovi konania, ktorý má zamestnancov s právnickým vzdelaním a napriek tomu si zvolí zástupcu z radov advokátov, nemala byť priznaná náhrada trov konania.

26. Naviac krajský súd v bode 60 napadnutého rozsudku odkazuje na uznesenie najvyššieho súdu č. k. 4 MCdo 16/2014 z 29. septembra 2015, v ktorom sa najvyšší súd výslovne vyjadril aj k nálezu sp. zn. II. ÚS 78/03, na ktorý odkazuje sťažovateľka s tým, že sa vo svojej rozhodovacej činnosti prikláňa k opačnému názoru Ústavného súdu Českej republiky (rozhodnutia sp. zn. II. ÚS 2257/08 a II. ÚS 986/09), podľa ktorého vzhľadom na ústavne zaručené právo na právnu pomoc nie je možné prostredníctvom termínu neúčelne vynaložené náklady konania vymedziť kategóriu subjektov, ktorá by tak z hľadiska právneho zastúpenia mala odlišné postavenie, a tak jej *de facto* právo na zastúpenie advokátom v konaní upierať a z hľadiska ostatných účastníkov ju diskriminovať. Účastníka nie je možné sankcionovať tým, že mu nebude priznaná náhrada nákladov zodpovedajúca výške odmeny advokáta s tým, že sa mohol v konaní brániť sám.

III.2. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

27. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav veci a aké skutkové zistenia a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam.

28. Vzhľadom na to, že napadnutým uznesením najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľky, ústavný súd dáva do pozornosti aj svoju ustálenú judikatúru, v zmysle ktorej otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu. Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je otázkou zákonnosti a jej riešenie samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa, samozrejme za predpokladu, že ide o riešenie ústavne udržateľné (m. m. IV. ÚS 239/2021, I. ÚS 679/2022, I. ÚS 183/2023).

29. Úlohou ústavného súdu bolo posúdiť, či právne závery, na základe ktorých najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľky, boli dostatočne odôvodnené a či boli výsledkom ústavne udržateľnej aplikácie noriem procesného práva najvyšším súdom v súlade s označenými článkami ústavy a dohovoru, a to striktné v rozsahu sťažnostnej argumentácie sťažovateľky.

30. Sťažovateľka namieta nedostatočné odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu jednak z dôvodu nevysporiadania sa s jej tvrdením o prekvapivosti rozsudku krajského súdu.

31. Najvyšší súd v bode 29 napadnutého uznesenia konštatoval, že nebola zistená prekvapivosť rozhodnutia, keďže krajský súd nasledoval zistenia okresného súdu. Napriek strohosti tohto tvrdenia sa ústavný súd s námietkou sťažovateľky nestotožňuje a považuje za ho za dostatočné, keďže z odôvodnenia rozsudku okresného súdu (záver druhého odseku na strane 15) bezpochyby vyplýva, že okresný súd pri svojom závere o nenaplnení podmienky príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom a spôsobenou škodou považoval za podstatné aj to, že vydaním právoplatného územného rozhodnutia sa stavba ešte nerealizuje a začať realizovať stavbu by sťažovateľka mohla až na základe právoplatného stavebného povolenia. Túto argumentáciu si následne osvojil aj krajský súd v bode 51 napadnutého rozsudku.

32. Sťažovateľka vzhliada nedostatočnosť odôvodnenia aj v tom, že najvyšší súd nereagoval na jej argumentáciu, že záver krajského súdu, že pokiaľ sťažovateľka nemala stavebné povolenie na realizáciu projektu, tak jej nemohla vzniknúť akákoľvek škoda, je arbitrárny, a je aj v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu, v zmysle ktorej pri posudzovaní ušlého zisku je nutné prihliadať na tzv. pravidelný beh vecí.

33. Po oboznámení sa s odôvodnením napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ako aj sťažovateľkou podaného dovolania ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka v dovolaní tvrdila, že nebyť nesprávneho úradného postupu, s ohľadom na pravidelný beh vecí by potrebné povolenie (stavebné, pozn.) získala, čo sa neodrazilo v odôvodnení napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

34. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces, ktorý je chránený v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, je okrem práva domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (prístup k súdu) aj právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia síce neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania, avšak z odôvodnenia rozhodnutia musia byť zrejme všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia.

35. Ústavný súd sa preto zaoberal otázkou, či možno tento argument považovať za podstatný pre samotné rozhodnutie v prejednávanej veci a dospel k záveru, že tomu tak nie je.

36. V prvom rade považuje ústavný súd za potrebné poopraviť tvrdenie sťažovateľky, že krajský súd v napadnutom rozsudku konštatoval, že pokiaľ nemala stavebné povolenie, tak jej nemohla vzniknúť škoda. Ako už bolo spomenuté, krajský súd v bode 51 napadnutého rozsudku uviedol iba to, že stavbu by sťažovateľka mohla realizovať až na základe právoplatného stavebného rozhodnutia, a to v súvislosti s posudzovaním existencie príčinnej súvislosti medzi nezákonným postupom stavebného úradu a vznikom škody v dôsledku nerealizácie projektu. Samotným vznikom škody, resp. ušlého zisku, pri ktorého posudzovaní je možné prihliadať na pravidelný beh vecí, tak ako tvrdí sťažovateľka a ňou odkazovaná judikatúra, sa však v predmetnej veci krajský súd vôbec nezaoberal. Z toho dôvodu nešlo o argument podstatný pre rozhodnutie prejednávanej veci a absencia odpovede najvyššieho súdu naň nespôsobuje nedostatočné odôvodnenie napadnutého uznesenia.

37. Sťažovateľka ďalej namieta arbitrárnosť viacerých záverov najvyššieho súdu. Pre posúdenie sťažovateľkou tvrdenej arbitrárnosti záverov najvyššieho súdu v napadnutom uznesení považuje ústavný súd za nevyhnutné upriamiť pozornosť sťažovateľky, resp. jej právneho zástupcu na predmet napadnutého konania, ktorým je sťažovateľkou uplatnený nárok na náhradu škody spôsobený nesprávnym úradným postupom stavebného úradu.

38. Ústavný súd už judikoval, že právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím štátneho orgánu alebo jeho nesprávnym úradným postupom v zmysle čl. 46 ods. 3 ústavy nie je absolútne, ale v záujme zaistenia právnej istoty podlieha (čl. 46 ods. 4 v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy) zákonným obmedzeniam upravujúcim predpoklady na jej uplatnenie (II. ÚS 467/08, ZNaU 106/2008). Zmyslom a účelom zákona č. 514/2003 Z. z. je v súlade s čl. 46 ods. 3 ústavy ustanoviť podmienky, za ktorých vzniká právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.

39. Ústavný súd pripomína, že vzťah príčinnej súvislosti (kauzálny nexus) medzi nesprávnym úradným postupom a škodou zákon č. 514/2003 Z. z., ktorý bol na danú vec aplikovaný, nevysvetľuje. O vzťah príčinnej súvislosti ide, ak je medzi nesprávnym úradným postupom a škodou vzťah príčiny a následku. Ak bola príčinou vzniku škody iná skutočnosť, zodpovednosť za škodu nenastáva. V postupnom slede javov je každá príčina niečím vyvolaná (sama je následkom niečoho) a každý ňou spôsobený následok sa stáva príčinou ďalšieho javu. Zodpovednosť však nemožno robiť závislou na neobmedzenej kauzalite. Atribútom príčinnej súvislosti je totiž „priamosť“ pôsobenia príčiny na následok, pri ktorej príčina priamo (bezprostredne) predchádza následku a vyvoláva ho. Vzťah príčiny a následku musí byť preto priamy, bezprostredný, neprerušovaný; nestačí, ak je iba sprostredkovaný. Pri zisťovaní príčinnej súvislosti treba v dôsledku toho skúmať, či v komplexe skutočností prichádzajúcich do úvahy ako (priama) príčina škody existuje skutočnosť, s ktorou zákon spája zodpovednosť za škodu (rozhodnutia najvyššieho súdu č. k. 3Cdo/32/2007, 1Cdo/129/2008, 5Cdo/301/2009) (porovnaj III. ÚS 587/2022).

40. Príčinou vzniku škody môže byť len také konanie (opomenutie), bez ktorého by škodný následok nevznikol. Musí byť teda doložené, že ak by nedošlo k protiprávnemu konaniu (opomenutiu) škodcu, škodlivý následok by nenastal (porovnaj I. ÚS 435/2018).

41. Najvyšší súd v obdobnej veci v rozsudku č. k. 3 Cdo 32/2007 z 29. marca 2007 (uverejnený v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, zošit 3/2008, pod č. 28) konštatoval, že nedodržanie lehoty určenej § 32 ods. 1 katastrálneho zákona

je jednoznačne procesný postup priečiaci sa zákonu. Tento postup môže mať za následok vznik zodpovednosti podľa zákona č. 58/1969 Zb. (v súčasnosti zákona č. 514/2003 Z. z.) len vo vzťahu k takému zmenšeniu majetku účastníka katastrálneho konania, ktoré bolo priamo a nesprostredkovane spôsobené práve (iba) týmto postupom. Ak katastrálny úrad nerozhodne o návrhu na vklad v určenej lehote, nemôže len z titulu dopustenia sa uvedenej procesnej nesprávnosti (bez ďalšieho) zodpovedať za všetko, čo nastalo v čase po uplynutí lehoty, v ktorej mal rozhodnúť o vklade, do rozhodnutia o vklade a čo malo negatívny dopad na majetok účastníka katastrálneho konania.

42. V napadnutom konaní, ktorého predmetom bol nárok sťažovateľky na náhradu škody bol záver o zamietnutí jej žaloby založený na neexistencii príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom stavebného úradu a vznikom škody. Otázka príčinnej súvislosti nie je otázkou právnou, ide o skutkovú otázku (porov. 7 Cdo 208/2016), ktorá môže byť riešená len v konkrétnych súvislostiach. Krajský súd založil svoj záver o neexistencii bezprostrednej príčinnej súvislosti medzi nečinnosťou stavebného úradu a škodou vzniknutou v dôsledku nerealizácie projektu na tom, že ani v prípade dodržania zákonnej lehoty nemožno vychádzať zo skutočnosti, že by bolo návrhu sťažovateľky na vydanie územného rozhodnutia vyhovené a ani vydaním územného rozhodnutia sa stavba ešte nerealizuje. K tomuto záveru dospel bez potreby zaoberať sa výkladom starého a nového zákona o pohrebníctve. Napriek tomu sa s výkladom sťažovateľky nestotožnil a vo svojom odôvodnení sa mu venoval.

43. V predmetnej veci teda išlo o zodpovedanie otázky, či nesprávny úradný postup stavebného úradu bol len jedným článkom reťazca príčin, avšak nie rozhodujúcim, alebo nečinnosť stavebného úradu bola tou príčinou, ktorá viedla neodvratne k spôsobeniu škody (zmareniu projektu). Krajský súd bol pritom toho názoru, že o bezprostrednú príčinnú súvislosť nejde. S týmto záverom krajského súdu sa stotožňuje aj ústavný súd a pripomína, že samotná sťažovateľka jeho správnosť spochybnila iba argumentom o nevyhnutnosti prihliadať pri posudzovaní ušlého zisku na pravidelný beh vecí. Túto námietku ústavný súd nepovažoval za opodstatnenú (pozri bod 36 tohto uznesenia).

44. Naopak, nosnú časť svojej argumentácie (v ústavnej sťažnosti, ako aj podanom dovolaní) sťažovateľka založila na nesúhlase s právnym posúdením vzniku ochranného pásma v okolí pohrebiska [REDAKOVANÉ] prezentovaným krajským súdom v napadnutom rozsudku. Napriek tomu, že krajský súd v napadnutom rozsudku venoval tejto otázke značný priestor, podľa ústavného súdu však v prejednávanej veci predstavuje iba otázku vedľajšiu.

45. Z uvedeného dôvodu sa ústavný súd nestotožnil s námietkou sťažovateľky a záver najvyššieho súdu, podľa ktorého krajský súd nezaložil svoje rozhodnutie na otázke existencie ochranného pásma a na jej zodpovedaní nespočíva výsledok konania nepovažuje za arbitrárny, teda taký, ktorý by popieral účel a význam § 421 ods. 1 v spojení s § 432 ods. 1 CSP.

46. O správnosti tohto záveru najvyššieho súdu a zároveň aj o správnosti záveru krajského súdu o neexistencii príčinnej súvislosti svedčí aj to, že aj keď nedodržanie 30-dňovej lehoty určenej zákonom na rozhodnutie o návrhu na vydanie územného rozhodnutia je procesný postup priečiaci sa zákonu, nemôže štát, zastúpený stavebným úradom, z dôvodu tejto procesnej nesprávnosti zodpovedať za všetko, čo nastalo v čase po jej uplynutí a čo malo negatívny dopad na majetok účastníka územného konania. V prejednávanej veci vstúpila do deja ďalšia významná okolnosť, a to zmena legislatívy, ktorá predstavuje aj nosnú námietku tejto ústavnej sťažnosti, keďže aj sama

sťažovateľka s účinnosťou nového zákona o pohrebníctve spája vznik ochranného pásma zasahujúceho do jej pozemku. Zmenu legislatívy nemal pritom stavebný úrad možnosť ovplyvniť. Nový zákon o pohrebníctve však obsahuje nástroj (§ 15 ods. 8 nového zákona o pohrebníctve), v zmysle ktorého vlastník pozemku v ochrannom pásme má nárok na primeranú náhradu za obmedzenie užívania pozemku voči zriaďovateľovi pohrebiska.

47. V naznačenom smere postupovala aj sťažovateľka, keď popri žalobe z 10. októbra 2012 o náhradu škody vo výške 10 000 000 eur s prísl. a 1 639 849,41 eur s prísl. spôsobenej nesprávnym úradným postupom podľa zákona č. 514/2003 Z. z. (napadnuté konanie, pozn.) podala 20. decembra 2013 aj žalobu o zaplatenie 11 618 311,51 eur s prísl. z titulu nároku na náhradu za obmedzenie užívania pozemku v dôsledku ochranného pásma podľa § 15 ods. 8 nového zákona o pohrebníctve. Konanie je vedené pred okresným súdom pod sp. zn. 24 C 254/2013. Proti uzneseniu o neoslobodení od súdnych poplatkov vydanom v tomto konaní podala sťažovateľka ústavnú sťažnosť, o ktorej ústavný súd rozhodol nálezom č. k. II. ÚS 566/2017-38 z 20. decembra 2017. V tomto náleze (na ktorý sťažovateľka v prejednávanej veci odkazovala vo vyjadreniach pred rozhodnutím krajského súdu, v dovolaní i v ústavnej sťažnosti) ústavný súd konštatoval, že pozemky sťažovateľky, ktoré sa dovtedy nenachádzali v ochrannom pásme cintorína [REDAKOVANÉ], sa nadobudnutím účinnosti nového zákona o pohrebníctve dostali do tohto ochranného pásma.

48. Záver o vzniku ochranného pásma vyslovený ústavným súdom mohol byť rozhodujúci v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 254/2013. Čo sa napokon prejavilo aj v (zatiaľ neprávoplatnom) rozsudku zo 14. apríla 2022, ktorým okresný súd uložil žalovanému zriaďovateľovi pohrebiska povinnosť zaplatiť sťažovateľke 2 789 821,50 eur s prísl. V nadväznosti na predmet touto ústavnou sťažnosťou napadnutého konania a na podmienky nevyhnutné pre vznik nároku na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom však nemohol mať rozhodujúci vplyv na rozhodnutie krajského súdu v prejednávanej veci.

49. Preto nepovažuje ústavný súd za dôvodnú ani námietku arbitrárnosti záveru najvyššieho súdu, že krajský súd nebol povinný prihliadať na vyjadrenie sťažovateľky zo 16. decembra 2019, v ktorom okrem iného odkazovala na nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 566/2017-38 z 20. decembra 2017.

50. V zmysle uvedeného tak strácajú na dôležitosti ďalšie závery najvyššieho súdu, ktorých arbitrárnosť namietala sťažovateľka ústavnej sťažnosti. Konkrétne ide o závery najvyššieho súdu, že otázka šírky ochranného pásma je otázkou skutkovou, že nálezy ústavného súdu nepredstavujú rozhodovaciu prax najvyššieho súdu, a vytýkanie sťažovateľke, že v súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP neoznačila rozhodovaciu prax najvyššieho súdu, od ktorej sa krajský súd odklonil.

51. Ústavný súd sa stotožňuje so sťažovateľkou a ňou označenou judikatúrou, ktorá tieto závery najvyššieho súdu spochybňuje, no zároveň dáva do pozornosti, že jeho úlohou nie je perfekcionisticky „prerábať“ konanie pred všeobecnými súdmi, a to aj v prípade výhrad k nimi urobeným čiastkovým procesným úkonom. Úlohou ústavného súdu je ochraňovať ústavnosť (nie „obyčajnú“ zákonnosť) konania pred všeobecnými súdmi, a preto je povinnosťou ústavného súdu rozlišovať medzi prípadmi, keď procesný postup priečiaci sa zákonu zároveň vyústi do protiústavnosti a nespravodlivosti konania ako celku, a prípady, keď určitý procesný postup –

hoci by ho aj bolo možné osamotene (inkontextuálne) hodnotiť, a to výlučne z formálneho pohľadu, ako postup *contra legem* – protiústavnosť konania nezaloží (I. ÚS 302/2020).

52. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd preskúmaním napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nezistil žiadnu takú skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu nemajúci oporu v Civilnom sporovom poriadku, považuje ho za dostatočne odôvodnené a jeho závery za výsledok ústavne udržateľnej aplikácie noriem procesného práva.

53. Ústavný súd na základe uvedeného dospel k záveru, že sťažovateľkou uplatnené námietky sú nedôvodné a nesignalizujú takú priamu príčinnú súvislosť s možným porušením základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol vysloviť ich porušenie. Keďže nedospel k záveru o porušení označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu, a tým k spochybneniu jeho ústavnej udržateľnosti, neprichádza do úvahy ani možnosť vyslovenia porušenia základného práva sťažovateľky vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu. V situácii, keď sťažovateľka nepreukázala zákonné podmienky na vznik nároku na náhradu škody, nemožno uvažovať ani o legitímnej nádeji na jej nadobudnutie.

54. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť namietajúcu porušenie označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

55. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite nezaoberal, keďže ich posudzovanie je viazané na vyslovenie porušenia označených práv a slobôd, k čomu v tomto prípade nedošlo. Z uvedeného dôvodu ústavný súd nemohol vyhovieť ani návrhu sťažovateľky na odklad vykonateľnosti napadnutého rozsudku krajského súdu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. mája 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu